

A „GRANIT-83” gyakorlat főbb hadtáp tapasztalatai

Komcsák Miklós ezredes

A korszerű légvédelmi hadművelet sikeres megvívásának egyik alapvető feltétele a minden oldalú biztosításon belül a hadtápbiztosítás körültekintő és célszerű megszervezése, valamint folyamatos végrehajtása. Bizonyítják ezt az eddigi háborúk tapasztalatai, valamint a közelmúlt idők helyi háborúinak tanulságai is. Korszerű viszonyok között a légvédelmi hadművelet megvívása jelentős mértékben függhet a hadtápbiztosítási rendszer fejlettségétől, stabilitásától és megbízható működtetésétől. A hadtápbiztosítási feladatokat rövid idő alatt kell végrehajtani, mivel a légvédelmi hadművelet előkészítésének és végrehajtásának az ideje lerövidült, a légvédelmi harctevékenység dinamizmusa és méretei megnöttek.

A korszerű háborúban a nagy kiterjedés, a magas ütem, a manőverező jelleg döntő módon növeli az anyagi eszközök és szállítások mennyiségét, megóvásának és őrzésének – védelmének, illetve azokból megfelelő tartalékok képzésének jelentőségét.

1. Hadtáp anyagi és technikai tartalékok képzése

A gyakorlaton az alárendelt egységek béke készleteiből több hadosztály szintű tartalék került megalakításra abból a célból, hogy csapások esetén az egyes egységeknél, alegységeknél a veszteségeket rövid időn belül pótolni lehessen. A tartalékokat a hozott elhatározás alapján használták fel az alárendelték az előre nem látható feladatok biztosítására. A tartalékképzés egy célszerű változata a következő:

A) Hadosztály szintű tartalékképzés

a) Vadászpilóta ezrednél repülő hajtóanyagból egy század javadalmazás került megalakításra, mely adott esetben a hadműveleti repülőtérről tevékenykedő repülő-század, vagy más együttműködő repülő egység állományába tartozó repülő-század feltöltéséhez került igénybevételre. Ezen anyagokat elasztikus tartályban az alap repülőtérről kivonva a hadműveleti repülőtéren tárolták. Szükségként vetődött fel repülő ezredenként egy-egy hajtóanyag szállító szakasz szervezése, amely egy ezredjavadalmazás hajtóanyagot mobil állapotban képes tárolni és szállítani. Ezt az anyagot, mint hadosztály tartalékot az alap és a hadműveleti repülőtér között tartom célszerűnek elhelyezni, mellyel szükség esetén három repülő század bevetését lehetne biztosítani. Ezen a gyakorlaton a

készlet szállítását – fiktíven – az előjáró által biztosított szállító szakasz gépkocsijain alakították meg.

b) Repülő ezredeknél célszerű megalakítani hadosztály tartalékként egy-egy rt. század részére szükséges 0,5 ja benzint és gázolajat, 5 ja élelmezési anyagot és 200–200 rend felsőruházatot, fehérneműt és lábbelit. Ezen tartalékokkal lehetőség van beavatkozni és biztosítani egy-két rt. század további harctevékenységet 2–3 napon keresztül. A ruházati készletek biztosítják 1–1 rt. század mentesítés utáni teljes ruházati anyagának cseréjét.

c) A rendészeti komendáns zászlóaljnál hadosztály tartalékként célszerű megalakítani és a laktanyán kívül tárolni egy vadászrepülő ezred 0,5 ja-ának megfelelő benzint és gázolajat, 300–400 fő részére 5 ja élelmet, felsőruházatot, fehérneműt, lábbelit, mellyel szükség esetén biztosítani lehet egy hadműveleti repülőtéren egy repülő műszaki század harctevékenységet 2–3 napon keresztül.

d) Az egészségügyi biztosítás végrehajtásához a műszaki zászlóalj ezred típusú SH-ét, egy vadászrepülő ezred alap és hadművelati repülőtere között célszerű elhelyezni úgy, hogy az, adott esetben a helyszínen telepíthető legyen, illetve vele a szükséges manőver az alap és hadművelati repülőter irányába is biztosítva legyen.

A honi légvédelmi tüzérdandár és a honi légvédelmi tüérezred segélyhelyét annak figyelembevételével, hogy a dandár és az ezred alegységei természetes vízi akadállyal el vannak választva célszerű úgy elhelyezni, hogy az egyik segélyhely a vízi akadály jobb, a másik segélyhely a vízi akadály bal partján legyen. Biztosítani kell, hogy adott esetben a hovatartozástól függetlenül egy csapást szenvedett honi légvédelmi rakéta osztály egészségügyi következményeinek felszámolása érdekében az adott osztályra rátelepíthető legyen az e., dd. segélyhely.

e) Szállító eszközből szilárd és folyékony szállítótér vonatkozásában alapvetően a repülő-ezredeknél meglévő állományból lehetséges hadosztály szintű tartalékképzés. E kérdésnél azonban meghatározónak tartom az előjárótól a hadosztálynak ideiglenesen átárendelt repülő hajtóanyag, illetve szilárd anyag szállításra alkalmas szállító eszközök hadosztály tartalékként történő elhelyezését a honi vadászrepülő ezredek településének közelében.

B) *Dandár, ezred szintű tartalékképzés*

a) A honi légvédelmi tüzérdandárnál 2–3 dandár szintű tartalék megalakítása célszerű, és pedig egy-kettő a dd. ellátó századánál, egy pedig valamely honi légvédelmi rakéta osztálynál. Egy-egy dandár tartalék magába foglalhat egy honi légvédelmi rakéta osztálynak megfelelő 1,0 ja gépjármű hajtóanyagot, 5 ja élm. anyagot, és 200 rend fehérneműt, felsőruházatot és lábbelit.

b) A honi légvédelmi tüérezrednél ezred szintű tartalék megalakítása célszerű, amely célszerű, ha 1 honi légvédelmi rakétaosztály ellátásához szükséges 1,0 ja hajtóanyagot, 5 ja élm. anyagot, 200 rend fehérneműt, felsőruházatot és lábbelit tartalmaz.

2. *Az anyagi készletek utánszállítása járatútvonalakon*

Az alárendelték részére ellátási utaltsági rendnek megfelelően a járatútvonalakat meghatározzák. A kijelölésnél figyelembe vették a várható egy

és két számjegyű utak előjáró által eszközölt igénybevételi korlátozásait. A hadosztály területén összesen ki lett jelölve 50 járatútvonal, az alábbi megoszlásban:

- a h. lé. rkz. részére	3 útvonal
- egy-egy h. vre. e. részére	4-4 útvonal
- a h. létü. dd. és alárendeltjei részére	10 útvonal
- a h. létü. e. részére	7 útvonal
- a h. rt. e. részére	22 útvonal

mely járatútvonalak a hadműveleti és harcászati helyzetnek megfelelően a központ hadtáp ellátó bázisai áttelepülésének, az utaltsági rend módosításának megfelelően változtak.

A légvédelmi harctevékenység időszakában nehezítette a szállításokat az egyre inkább bonyolultabbá vált közúti közlekedési helyzet. Ebben a kialakult helyzetben meghatározó szerepe volt a közlekedési előjárói szervek települési helyei pontosításának, a közúti dandár tevékenysége és helyzete ismeretének.

A honi vadászpilóta ezredek és a honi légvédelmi rakéta osztagok részére biztosított külön útvonalak egyértelműen segítették az anyagi eszközök utánhátraszállítását, a tchnikai és a harci rakéta osztagok közötti légvédelmi rakéta szállításokat, valamint egyes harcrendi elemek manővereztetését is.

A gyakorlat során végrehajtott valós szállítások tapasztalatai igen sok olyan kérdésre hívták fel a figyelmet, melyekre a jövőben még több gondot kell fordítani.

*A végrebajtott valós szállítások a következők voltak:
részleteiben*

Anyag neve	tonna	gk.	MÁV kocsi	Futott km	Érintett alakulat
élm. anyag	35	13	1	1205	12
ruh. anyag	67	15	—	1427	8
eü. ag. 8. típ. SH 2 db	10	2	—	640	2
üza. technikai eszköz	20	5	—	958	2
TSZ-1 rep. üza.	275	10	9	1380	4
Csőv. fekt. raj 19 fő	—	1	—	320	1
Összesen:	307	46	10	5930	29

összesítve

Anyag neve	Mennyisége fő, to	gk.	km
szilárd anyag	132 tonna	35	4230
folyékony anyag	275 tonna	10	1380
szem. szállítás	19 fő	1	320
Összesen:	307 tonna	46	5930

Az előrendelt valós szállításokat az egységek és alegységek a vételezési távolságok függvényében 2-4 óra, 7-10 óra időtartamban hajtották végre. Az anyagok átvétele a raktárhoz való beérkezés után egy élelmezési raktártól 2 óra időtartamban, egy VERÁ-tól 1 óra 30 perc, egy ruházati anyag raktárból 3 óra alatt került végrehajtásra.

A kirakó állomásokra biztosított repülő üzemanyag átvételét, lefejtését a kapott anyagmennyiségtől függően 2-7 óra közötti időtartamban a honi vadászrepülő ezredek végrehajtották. Egy vasúti kirakó állomásra beérkeztetett 100 tonna repülő üzemanyag átirányításra került egy repülőtéri iparvágányra, melynek kapcsán egy sor bonyolultsági tényező jelentkezett. Jó együttműködés lett kialakítva hadosztály szinten a technikai, műszaki és a létü. törzssel a szállítások szervezésében, az utak igénybevételében. Volt olyan tapasztalat, hogy a fegyvernemi szakági anyagkiutalásokkal együtt a szakmai előljáró útvonalakat is megadott, holott az igénybevehető után- és hátraszállítási utakat, átkelőhelyeket, illetve azok igénybevételével kapcsolatos rendszabályokat minden esetben csak az előljáró parancsnok hadtáphelyettes határozhatja meg, ami meg is történt. Az ilyen dublázott intézkedések szükségtelenek.

3. A hadtápot ért csapások következményeinek felszámolása

Annak figyelembevételével, hogy az alárendelt fegyvernemi egységek, alegységek TÖPFE. elleni védelme, őrzése és védelme egységesen egy terv alapján van megszervezve, emellett a hadtáp eszközök széttelepítését szem előtt tartva szükséges a hadtáp mentőosztagok létrehozása. Ennek megfelelően a hadtápot ért csapások következményeinek felszámolására ellátó szakasz, ellátó század szintű hadtáp alegységeknél mentőosztagok kerültek létrehozásra abból a célból, hogy rövid idő alatt helyreálljon az egység, alegység hadtáp működőképessége és kedvező feltételek jöjjenek létre a hadtápbiztosítással kapcsolatos feladatok végrehajtására. A csapások következményeinek felszámolása érdekében a mentőosztagok feladatai az alábbiak

- A hadtápvezetés helyreállítása.
- A mentési munkák és gyógyító-kiürítő rendszabályok végrehajtása.
- A hadtáp személyi állomány mentesítése, valamint a hadtápagegységek technikai eszközeinek és egyéb anyagi eszközeinek mentesítése.

d) Után- és hátraszállítási utak, járatútvonalak megtisztítása és esetleges helyreállítása.

e) A személyi állomány, a szállító járművek, anyagi eszközök mozgását akadályozó tüzek oltása.

f) A víz megtisztítása a sugárzó, mérgező anyagtól, bakteriológiai eszközöktől és az élelmezési anyag mentesítése.

Tapasztalatom, hogy a fent meghatározott feladatok elvégzésére a létrehozott mentőosztagok csak részben képesek. Fontos feladat volt a hadtáp alegységek működőképességének helyreállítása is. Munkaképesnek tekinthetjük azt a hadtáp alegységet, amelynek alapvető eszközökből és anyagokból a vesztesége nem haladja meg a 30⁰/₀-ot és vezető szervei megmaradtak. Részlegesen munkaképesnek tekinthetjük azt, amelynek vesztesége 30–60⁰/₀ között van. Elvesztett munkaképességünk tekinthetjük azt, amelynél a veszteség a 60⁰/₀-ot meghaladta. Általános elvként kívánom leszögezni, hogy a csapások következményeinek felszámolását és a működőképesség helyreállítását együttesen szükséges végrehajtani.

Elsősorban azokat az egységet, alegységet hadtápokat kell működőképessé tenni, amelyekre a soronkövetkező feladatnál szükség van, illetve csak részben érték csapások.

A felszámolást azonnal meg kell kezdeni saját erővel és eszközökkel a kijelölt mentőosztagokkal, vagy a közelben elhelyezett más erőkkel és eszközökkel.

A működőképesség helyreállításának feladatai: a működőképes erők és eszközök azonnali kivonása a csapás körzetéből, a pusztulás gócaiból; ezen erők és eszközök pontos számbavétele, újbóli átrendezése ha szükséges; a vezetés helyreállítása; a mentési munkák végrehajtása.

4. A harctevékenység hadtápbiztosítás vezetésének néhány kérdése

A gyakorlat tapasztalatai alapján a vezetési tevékenység stílusának javítása érdekében célszerűnek tartom, hogy a hadtáptörzsek a korábbinál nagyobb figyelmet fordítsanak a honi légvédelmi harctevékenység hadtápbiztosítása eredményeinek megismerésére és a helyi viszonyoknak legjobban megfelelő alkalmazására. Szorgalmaznunk kell az új iránti érzék erősítését, az idejétmúlt módszerek elvetését, az új követelményekhez való gyors igazodást.

Úgy vélem, hogy a hadtápvezetés színvonalának emelése, a döntések meg-alapozottabbá tétele érdekében a vezetés minden szintjén nagyobb figyelmet kell fordítani: a hadtáp helyzetelemzés és döntésselőkészítés mechanizmusának tökéletesítésére; a döntésekhez szükséges információk szervezett biztosítására; a tervező munka időbeni és tartalmi javítására; a feladatok végrehajtásához rendelkezésre álló erőforrások, idő és emberi energia célszerűbb felhasználására; a végrehajtás irányítására, segítésére és helyszíni ellenőrzésére; a vezetés-gépesítési eszközök alkalmazási lehetőségeinek jobb és szélesebbkörű kihasználására.

A vezetéshez nélkülözhetetlen információkkal kapcsolatban a tapasztalataink arra készítettek, hogy pontosítsuk a vezetési szintek munkájához szükséges információk jellegét, tartalmát, mennyiségét és gyakoriságát. Arra törekedtünk, hogy mindenki kellő időben, megfelelő részletességgel, és csak a számára leg-szükségesebb információt kapja. Úgy ítélem meg, hogy megfelelő alapokkal rendelkezünk a vezetés további tökéletesítéséhez. E területen még további tartalékok vannak, amelyek feltárása nemcsak lehetőség, hanem kötelesség is.

Ezt a szemléletet igyekeztem megvalósítani, amikor az eredményes törzsmunka biztosítása érdekében az alárendelt PK HTPH-ek részére foglalkozást vezettem le a honi légvédelmi csapatok harctevékenysége hadtápbiztosításának vezetéséről.

A harci okmányok egységes követelmények szerinti vezetése érdekében jónak bizonyult az alárendeltekneli vezetendó harci okmányok meghatározása. A harctevékenység során alkalmazott különböző jelentések összeállításához az állandó harcckészültség időszakában kidolgozott és az alárendeltek részére megadott típus változatok egységes értelmezést adtak a különböző jelentéseknek. Tapasztalataink alapján úrlapot célszerű előkészíteni: - a PK HTPH parancsnoknak teendő jelentéséhez, a hadtáp intézkedéshez, a hadtáp összefoglaló jelentéshez, a parancsnok hadtáphelyettesi elhatározáshoz.

A jelentés úrlapok elkészítésénél törekedni kell a jelentés tartalmának sablon-mentességére és egység, alegység szintű differenciálására.

A hadtápbiztosítási tervek egységessé tétele céljából az egység PK HTPH-ek részére meghatároztam a térkép, valamint a mellékletet képező szöveges elgondolás és számvetések formai és tartalmi követelményeit. Különösen jónak bizonyult a honi vadászrepülő ezredek PK HTPH-einél vezetendó alap és hadműveleti repülőterre vonatkozó méretarányos vázlat készítése, amelynel az egység hadtápbiztosítási elemei jól kivethetőek voltak.

A hadtáp szolgálati ág főnökök a szállítás, az üzemanyag, az élelmezési, a ruházati és az egészségügyi biztosítással kapcsolatos tervező munkához munkafüzetet használtak, amelyekből a kidolgozott számvetések a hadtápbiztosítási terv vonatkozó számvetéséhez összehangoltan és főbb mutatókban egyezően biztosíthatók voltak.

Összességében a gyakorlat hadosztály szintű hadtáp tapasztalatai megerősítették a korábban elméletileg kidolgozott néhány hadtápbiztosítási elv helyességét és gyakorlati alkalmazhatóságát. További felkészítő munkánkban a jól bevált módszereket fogjuk alkalmazni és javaslom azok más hadosztályoknál történő hasznosítását is.